

Datum
2022-04-25
Adress
August Palms Plats 1
Diarienummer
STK-2022-546

Yttrande

Till
Justitiedepartementet

Remiss från Justitiedepartementet - Åtgärder för en jämnare fördelning av boendet för vissa skyddsbehövande **Ju2022/01303**

Sammanfattning

Malmö stad anser att det är positivt att utkast till lagrådsremiss har ambitionen att skapa en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande. Malmö stad har tillsammans med ett antal andra kommuner historiskt tagit ett oproportionerligt stort ansvar för den svenska flyktingpolitiken och det är angeläget att ansvaret för flyktingmottagandet i landet delas på rättvist sätt mellan Sveriges kommuner.

Malmö stad anser att utkast till lagrådsremiss är otydlig på flera viktiga områden och den föreslagna lagen därför behöver förtydligas. Det gäller särskilt ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna och den statliga ersättningen till kommunerna.

Yttrande

Malmö stad anser att det är positivt att utkast till lagrådsremiss har ambitionen att skapa en jämnare fördelning av boende för vissa skyddsbehövande. Malmö stad har tillsammans med ett antal andra kommuner historiskt tagit ett oproportionerligt stort ansvar för den svenska flyktingpolitiken och det är angeläget att ansvaret för flyktingmottagandet i landet delas på rättvist sätt mellan Sveriges kommuner.

Malmö stad anser att utkast till lagrådsremiss är otydlig på flera viktiga områden och att den föreslagna lagen därför behöver förtydligas. Det gäller särskilt ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna och den statliga ersättningen till kommunerna.

Ansvarsfördelning mellan staten och kommunerna avseende boende

Malmö stad anser att den föreslagna formuleringen av 3 § Lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) är otydlig i förhållande till ansvarsfördelningen mellan Migrationsverket och kommuner avseende boende för utlänningar som avses i 1 § första stycket 2 LMA. Enligt förslaget ska dessa personer även i fortsättningen erbjudas plats på förläggning av Migrationsverket.

Det framgår inte av det föreslagna tillägget till 3 § eller av utredningen i övrigt i vilka situationer Migrationsverket *får* anvisa en kommun som ska ordna boendet. Det framgår inte heller om några särskilda förutsättningar ska vara uppfyllda för att anvisning får ske, exempelvis att Migrationsverket inte har ytterligare boenden till sitt förfogande. Denna otydlighet medför enligt Malmö stad en risk för att ansvaret för boende till utlänningar som avses i 1 § första stycket 2 i sin helhet läggs på kommunerna.

Malmö stad anser att det är en brist att Migrationsverkets beslut om att anvisa en kommun att ordna boende inte ska kunna överprövas. Detta är särskilt allvarligt när det saknas underlag som innebär att kommunen inte har möjlighet göra en fullödig konsekvensbedömning.

Malmö stad har en ansträngd bostadsmarknad där stora grupper av invånare har svårt att få en bostad. Trots en minskade hemlöshet på senare år saknar fortfarande ett stort antal Malmöbor en egen bostad. Föreslaget innebär att Migrationsverket kan ålägga Malmö stad att bostadsförsörja nya grupper inom en tidsram som idag inte finns angiven.

Föreskrifter om prioritering vid anvisningar

I utredningen anges att lagen om mottagande av asylsökande m.fl. bör kompletteras med ett bemyndigande som möjliggör för regeringen att meddela föreskrifter (5.8, sid 20). Vidare anges att sådana föreskrifter bör få avse bl.a. prioriteringen vid anvisningar och att dessa till exempel kan omfatta bestämmelser om att personer som bor i eget boende ska prioriteras ned till förmån för personer som bor i anläggningsboende.

Malmö stad vill framhålla att det, för att en sådan prioritering ska vara gynnsam, bör göras en värdering av stabiliteten i det egna boendet för det fall en utlänning med den boendeformen ska nedprioriteras vid anvisning.

Kommuner bör inte kunna fullgöra sina skyldigheter genom att erbjuda boende i annan kommun

Det anges i utredningen att det inte bör vara möjligt för en kommun att fullgöra sin skyldighet genom att erbjuda boende i en annan kommun (5.3, sid 18 samt 8.1 sid 24). Malmö stad instämmer i denna bedömning men anser att detta bör framgå av lagtexten (jfr 3 § tredje stycket LMA).

Konflikter mellan de föreslagna ändringarna i LMA och bosättningslagen

Utredningen berör endast översiktligt de konflikter som kan uppstå mellan den föreslagna ordningen och annan lagstiftning, huvudsakligen bosättningslagen (5.6, sid 19).

Malmö stad anser att det vore önskvärt att det, innan ett eventuellt införande av den föreslagna ändringen i LMA, tydliggörs hur en anvisning enligt bestämmelsen påverkar en anvisning enligt bosättningslagen eftersom personer som träffas av den föreslagna bestämmelsen har möjlighet att ansöka om uppehållstillstånd på annan grund och därmed kan komma att omfattas även av bestämmelserna om anvisning i bosättningslagen.

Ersättning till kommunerna

Staten har det huvudsakliga ansvaret för mottagande av asylsökande m.fl. och utgångspunkten är att staten ska ersätta kommunerna för de kostnader som de har för insatser som de enligt lag är skyldiga att tillhandahålla. Staten ska bära den ekonomiska risken, inte kommunerna. Staten måste täcka kommunernas kostnader för att anskaffa, utrusta, driva och avveckla boenden. Finansieringsprincipen måste gälla fullt ut.

Statens ersättning till kommunerna bör, enligt förslaget, lämnas i form av schablonbelopp som avser att täcka de genomsnittliga kostnaderna kommunerna får för att ordna boenden (5.7, sid 20). Regler om detta ska ges i förordning. Malmö stad anser att det finns risk att genomsnittliga schabloner inte kommer att täcka kommunens kostnader, vilket kan leda till att kommunen får kostnader som ska ligga på staten. Malmö stad föreslår därför att staten i stället ska ersätta kommunerna för deras faktiska kostnader, även om en sådan konstruktion kan innebära något ökade administrativa kostnader. Kommunen bör i det fall ersättning kommer att utbetalas för faktiska kostnader kunna ansöka om ersättning kvartalsvis och ansökan ska lämpligtvis ha inkommit till Migrationsverket inom sex månader från utgången av det kvartalet som ansökan avser. Ansökning och utbetalningar bör ske skyndsamt, även det förslagsvis vid utgången av det kvartalet då Migrationsverket tagit emot ansökan.

Kommunerna bör vidare kunna återsöka faktiska kostnader för bostäder samt administrativa kostnaderna som kan uppstå i samband med att kommunen ska ordna boenden och likaså vid återsökningen. Kommunen måste ha rätt att återsöka merkostnader som kan uppkomma, så som kostnader vid omflyttning av personer från befintliga boenden i kommunen i syfte att i stället kunna erbjuda plats på boendena för personer med tillfälligt skydd.

Den statliga ersättningen bör utgå från antalet platser, inte antal mottagna personer. Ersättningen måste vidare ta hänsyn till skilda förutsättningarna att ordna boenden i Sveriges olika kommuner. Det måste finnas en ventil för särskilt högt kostnadsläge, vilket exempelvis sannolikt kan vara fallet i en storstadskommun som Malmö.

Om det bestäms att ersättning ska ske enligt genomsnittliga schabloner vill Malmö stad framhålla att sådana måste kombineras med möjlighet att ansöka om merkostnader. Återsökningen föreslås kunna göras i e-tjänsten "*Ansök om statlig ersättning*". Möjligheten att ansöka via e-tjänst underlättar återsökningsprocessen i kommunen samt hanteringen av erhållna ersättningar, vilket bidrar till lägre administrativa kostnader.

Malmö stad vill framhålla vikten av att regeringen, i samband med tillkommande boendeuppdrag för kommunerna, även genomför ändringar för att se till att kommunerna får rimlig ersättning för andra insatser till målgruppen i allt från språk- och utbildningsinsatser, bostads-sociala insatser till vård, skola och omsorg.

Malmö stad föreslår också att Migrationsverket ser över sitt systemstöd för att underlätta samarbetet mellan myndigheten och kommunerna.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Enligt förslaget ska lagändringarna träda i kraft den 1 juli 2022, det vill säga mitt under semesterperioden.

Malmö stad vill understryka vikten av att kommunerna får rimliga planeringsförutsättningar och att det förs en dialog mellan kommunerna och staten om i vilken takt som kommunerna för bosättning ska ta emot skyddsbehövande som kommer till Sverige med stöd av EU:s massflyktsdirektiv.

Barnrättsperspektiv

Slutligen anser Malmö stad att det saknas ett barnrättsperspektiv i utkast till lagrådsremiss. Det gäller både barn som kommer med vårdnadshavare och barn som kommer som ensamkommande till Sverige.

Ordförande

.....
Karin Stjernfeldt Jammeh
.....

Sekreterare

.....
Pernilla Mesch
.....